

❑ **Son illər Azərbaycan sürətlə və uğurla inkişaf edir. Həyatımızın bütün sahələrində əldə edilən nəticələr ölkəmizin ümumi inkişafına böyük töhfə verir. Xalqımız sabitlik və təhlükəsizlik şəraitində yaşayır. Sosial-iqtisadi sahələrdə gerçəkləşdirilən sistemli islahatlar aparıcı beynəlxalq təşkilatlar, nüfuzlu reyting mərkəzləri tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. Ötən 15 il ərzində Azərbaycanda regionların tarazlı və yüksək inkişafı dövlətimizin həyata keçirdiyi iqtisadi siyasətin başlıca istiqamətlərindən biri olub. Təsadüfi deyil ki, 2004-cü ildən başlayaraq respublikamızda bununla bağlı mühüm dövlət proqramlarının icrası bölgələrin sosial-iqtisadi inkişafını sürətləndirib, regionlarda mövcud əmək ehtiyatlarından, təbii və iqtisadi potensialdan səmərəli istifadə edilməsi insanların həyat şəraitinin və rifahının yüksəlməsinə gətirib çıxarıb, şəhər və rayonlarımızın simasını köklü şəkildə dəyişib, infrastruktur təminatını, biznes və investisiya mühitini yaxşılaşdırıb.**

Xatırladaq ki, indiyədək regionların inkişafına dair 3 dövlət proqramı qəbul olunub və onlardan ikisi artıq uğurla icra edilib. Hazırda “Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı üzrə Dövlət Proqramı”nın icrası davam etdirilir. Dövlət proqramları çərçivəsində regionlarda infrastrukturun inkişafı, əhalinin kommunal xidmətlərlə, o cümlədən, elektrik enerjisi, qaz və su ilə təchizatının yaxşılaşdırılması, səhiyyə və təhsil müəssisələrinin tikintisi istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirilib, bu sahəyə irihəcmli dövlət investisiyaları yönəldilib.

Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişafı sahəsində həyata keçirilən məqsədyönlü siyasət nəticəsində son 15 il ərzində 1,5 milyonu daimi olmaqla, 2,15 milyondan artıq yeni iş yeri yaradılıb. Təkcə regionların sosial-iqtisadi inkişafına istiqamətlənmiş üçüncü Dövlət Proqramının icrasını əhatə edən 1 yanvar 2014-cü ildən 1 oktyabr 2018-ci il tarixinə qədər olan dövr ərzində ümumilikdə 913,6 min olmaqla 624,9 min daimi iş yerləri açılmışdır. Yardımlan yeni iş yerlərinin çoxu regionların payına düşür.

2014-2018-ci illərdə bölgələrdə köklü iqtisadi islahatların uğurla icrası nəticəsində tikinti, abadlıq-quruculuq işləri, yeni sənaye müəssisələrinin yaradılması ölkəmizin ümumi inkişafına böyük tökan verib, dövlətimizin qüdrətini artırıb, müstəqilliyimizi möhkəmləndirib. Respublikada reallaşdırılan nəhəng transmilli infrastruktur layihələri Avrasiyanın enerji və nəqliyyat xəritəsini dəyişib. Oğuz-Qəbələ-Bakı kimi nəhəng su kəməri inşa edilib. Ceyranbatanda dünyanın unikal qurğularından sayılan Ultrasüzgəcli Sutəmizləyici Qurğular Kompleksi tikilib. Bu qurğudan çıxan su keyfiyyətinə görə Dünya Səhiyyə Təşkilatının standartlarına tam cavab verir.

Azərbaycanda son 15 il ərzində 4 su anbarının – Taxtaköprü, Şəmkirçay, Göytəpə və Tovuzçay su anbarlarının tikilməsi də regionların dinamik inkişafına müsbət təsir göstərib. Görülmüş irimiqyaslı işlər nəticəsində torpaqların su təminatı, meliorativ vəziyyət yaxşılaşdırılıb və yeni torpaq sahələrinə suvarma suyunun verilməsi təmin olunub.

Ölkəmizdə nəqliyyat infrastrukturunun inkişafı, tranzit potensialının artırılması istiqamətində bir sıra irimiqyaslı layihələr həyata keçirilib, bu sahəyə

6 dekabr tarixli fərmanı ilə təsdiq edilən “Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalına və emalına dair Strateji Yol Xəritəsi”ndə də aqrar sahəyə xüsusi diqqət yönəldilərək, 2020-ci ilədək ölkədə kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracı üzrə 200 fermerin ixtisaslaşması nəzərdə tutulub. Bununla yanaşı, dövlət başçısının ixracın təşviqi üzrə qəbul etdiyi qərarlara uyğun olaraq, qısa müddətdə “Made in Azerbaijan” brendinin xarici bazarlarda təşviqi, ixrac missiyalarının təşkili və digər tədbirlərin icrası ilə əlaqədar mühüm uğurlar əldə olunub.

Regional proqramlar bölgələrin sosial-iqtisadi potensialının inkişafını sürətləndirir

irihəcmli dövlət investisiyaları yönəldilib. Bakıda və ölkənin regionlarında beynəlxalq hava limanlarının, Şərqi-Qərbi və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizləri istiqamətində beynəlxalq əhəmiyyətli avtomobil yollarının tikintisi və dəmir yolu xətlərinin yenilənməsi ölkənin xarici iqtisadi əlaqələrinin genişlənməsinə mühüm təsir göstərib. Bütün bunlar isə Azərbaycanın tranzit potensialını və tranzit daşımalarını artıraraq imkanlarını getdikcə genişləndirir.

Mayın 14-də Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin iştirakı ilə paytaxtın Qaradağ rayonunun Ələt qəsəbəsində Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı Kompleksinin açılışı da bunun bariz ifadəsidir.

Respublikamızda aqrar sahədə də mühüm uğurlar əldə edilib. Regional proqramların reallaşdırılması aqrar sahədə aparılan islahatların həyata keçirilməsini sürətləndirib. Bunun nəticəsində respublikamızda bir sıra strateji məhsullara tələbat yerli istehsal hesabına tam ödənilib, ərzaq təhlükəsizliyində xarici bazardan asılılıq azalıb, ixrac yönümlü məhsulların istehsal həcmi artıb. Fermerlərin dövlət tərəfindən çoxşaxəli subsidiyalarla təmin edilməsi kənd təsərrüfatı ilə məşğul olanların rifahının yüksəldilməsinə gətirib çıxarıb.

Azərbaycan Prezidentinin 2016-cı il

Ölkədə 32 iri fermer təsərrüfatı yaradılıb və bu məqsədlə 70,5 milyon manat məbləğində güzəştli kredit ayrılıb. Hazırda 43 aqroparkın, o cümlədən 14 müasir heyvandarlıq kompleksinin, 24 iri taxılçılıq təsərrüfatının yaradılması istiqamətində intensiv tədbirlər həyata keçirilir. Ölkədə 4800 istixana kompleksi fəaliyyət göstərir. Həmin komplekslərdə 201594 ton məhsul tədarük edilib.

Azərbaycanda pambıqçılığın, baramaçılığın, tütünçülüyn inkişafına dair dövlət proqramları təsdiq edilib, fındıqçılığın inkişafı məqsədilə yeni bağlar salınıb.

Son 15 ildə həyata keçirilən bütün bu tədbirlər öz bəhrəsini verib, taxıl, pambıq, tərəvəz, üzüm, diri çəkiddə ət, süd, yumurta, barama və digər kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsal həcmi xeyli artıb.

Yol tikintisi layihələrinin uğurla icra olunması ölkənin sosial-iqtisadi həyatında önəmli rol oynayır. Son illərdə Azərbaycanın regionlarında ən çox diqqət yetirilən məsələlərdən biri də magistral, eyni zamanda, kənd yollarının yenidən qurulmasıdır. Bu da təsadüfi deyil. Çünki bölgənin, eləcə də hər bir yaşayış məntəqəsinin abadlığının əsas şərti yolların rahat olmasıdır. İndi Azərbaycanın, demək olar ki, əksər regionlarında yolların təmiri və yenidən qurulması prosesi uğurla davam edir.

Regionlarda insanların rahat və maneəsiz şəkildə gediş-gəlişini təmin etmək, yükdaşımaları asanlaşdırmaq məqsədilə təkcə ötən il ərzində yol infrastrukturunun yenidən qurulması ilə bağlı ölkə Prezidenti tərəfindən 48 sərəncam imzalanıb. Bu sərəncamlarda nəzərdə tutulan layihələrin icrası 2 milyon əhalinin yaşadığı 356 yaşayış məntəqəsini birləşdirən 900 kilometr

avtomobil yolunu əhatə edib.

Ümumiyyətlə, 2004-2017-ci illər ərzində respublikada ümumi uzunluğu 13,3 min kilometr olan avtomobil yolları çəkilib, yenidən qurulub və təmir edilib, 297 körpü, 93 yol ötürücüsü və tunnel, 84 yeraltı və yerüstü piyada keçidi istifadəyə verilib.

Azərbaycanda biznes və investisiya mühitinin davamlı olaraq yaxşılaşdırılması, sahibkarlığın inkişafı da prioritet istiqamət kimi diqqət çəkir. “Ölkəmizin tərəqqisi sahibkarlığın inkişafından asılıdır” siyasətinə uyğun olaraq, son 15 ildə bu istiqamətdə sistemli və

ardıcıl tədbirlər həyata keçirilib. Qanunvericilik bazası təkmilləşdirilib, inzibati prosedurlar sadələşdirilib, vergi yükü azaldılıb, sahibkarlığa sistemli dövlət köməyi göstərilib.

Azərbaycan dövlətinin yeni qlobal çağırışların nəzərə alındığı iqtisadi islahatlar paketinə uyğun olaraq, 2015-ci il noyabrın 1-dən sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamalar 2 il müddətinə dayandırılıb, sahibkarların hüquqlarının daha etibarlı müdafiəsi məqsədilə apelyasiya şuraları yaradılıb, ixracın və investisiyaların təşviqi mexanizmləri formalaşdırılıb, dövlət satınalmalarında yerli mallar üçün güzəştlər müəyyən olunub, gömrük prosedurları sadələşdirilib, tələb olunan sənədlərin sayı azaldılıb və konkretləşdirilib, idxal-ixrac əməliyyatları sahəsində mütarəqqi mexanizmlər (yaşıl dəhliz, elektron bəyanetmə və s.) tətbiq edilib, kənd təsərrüfatının ənənəvi sahələrinin inkişafı üçün subsidiyalar müəyyənləşdirilib.

Lisenzia və icazələr sahəsində aparılan islahatlara əsasən lisenziya tələb olunan fəaliyyət növlərinin sayı (maliyyə bazarları istisna olmaqla) 59-dan 29-a, icazələrin sayı isə təqribən 4 dəfə azaldılaraq 86-ya endirilib. İndiyədək verilmiş qüvvədə olan müddətli lisenziyalar və yeni verilən lisenziyaların müddətsiz lisenziya ilə əvəz olunub. Lisenziyanın verilməsinə görə dövlət rüsumları təxminən 2 dəfə, regionlar üzrə 4 dəfə azaldılıb. Lisenziyanın verilməsi üçün tələb olunan prosedurlar sadələşdirilib.

Azərbaycan İnvestisiya Şirkəti, Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu, “Aqrolizinq” ASC vasitəsilə özal sektoruna verilən dəstək, AZPROMO, Bakı Biznes Tədris Mərkəzi və s. mexanizmlər vasitəsilə göstərilən məsləhət xidmətləri sahibkarlığın inkişafı baxımından əhəmiyyətlidir. Son 15 ildə layihələrinin ümumi dəyəri 5 milyard manatadək olan 35500

sahibkara 2,2 milyard manatdan çox güzəştli kredit ayrılıb. Bu kreditlərdən istifadə etməklə investisiya layihələrinin reallaşdırılması 162 mindən çox yeni iş yerinin açılması imkanı yaradıb. Verilən güzəştli kreditlərin 1 milyard manatı büdcə, 1 milyard manatdan çoxu isə geri qaytarılan vəsaitlərdir. Kreditlərin 75 faizi regionların, 25 faizi isə Bakı qəsəbələrinin payına düşüb.

Sənayenin inkişafı göz önündədir. “Azərbaycan Respublikasında sənayenin inkişafına dair 2015-2020-ci illər üçün Dövlət Proqramı”nın əsas istiqamətlərindən biri də sənaye və texnologiyalar parklarının, eləcə də sənaye məhəllələrinin yaradılmasıdır. Xatırladıq ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq fərman və sərəncamları ilə Sumqayıt Kimya Sənaye Parkı, Balaxanı və Qaradağ sənaye parkları, Neftçala Sənaye Məhəlləsi təşkil edilib. Bu cür sənaye kompleksləri ölkənin ixrac qabiliyyətinin, idxalı əvəz edən məhsulların istehsalının artırılması baxımından mühüm önəm daşıyır.

Bu illərdə Gədəbəy və Daşkəsən qızıl-filiz, Gəncə avtomobil, Gəncə alüminium, iri qabaritli transformatorlar, yüksək gərginlikli avadanlıqlar zavodları və digər müasir tipli müəssisələr işə salınıb.

Ölkəmizdə reallaşdırılan sosial siyasət sahəsində də böyük uğurlar əldə olunub. Aparılan ardıcıl və düşünülmüş sosial siyasətin uğurlu nəticələrindən danışarkən, ilk növbədə, artıq bütün dünyada Azərbaycanın brendinə çevrilən “ASAN xidmət”in adı çəkmə

bilərəm. Bu xidmət mərkəzlərinin nümunəvi fəaliyyətinin vətəndaşlar tərəfindən yüksək qiymətləndirilməsi xüsusilə qeyd edilməlidir. Regionlarda təhsilin inkişafına da daim qayğı ilə yanaşılıb. İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinin ixtisaslı kadrlara olan tələbatının daha dolğun təmin edilməsi məqsədi ilə peşə-ixtisas təhsili sistemi təkmilləşdirilərək, 14 peşə-təhsil mərkəzi yaradılıb. 2004-2017-ci illərdə ümumilikdə 3098 məktəbin tikintisi və ya əsaslı təmiri hesabına təhsil müəssisələrinin maddi-texniki bazası xeyli möhkəmləndirilib.

Səhiyyə sistemində aparıcı texnologiyalarla və müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş yeni tibb mərkəzlərinin açılması əhaliyə göstərilən tibbi xidmətlərin həcminin genişləndirilməsinə, keyfiyyətinin nəzərəcarpacaq dərəcədə artırılmasına səbəb olub. Sözügedən dövrdə respublikada 635 tibb müəssisəsi tikilib, yenidən qurulub və təmir edilib ki, bunların da 70 faizindən çoxunu regionlardakı səhiyyə obyektləri təşkil edir.

Azərbaycanın sosial-iqtisadi sahələrinin inkişafı ilə bağlı xatırladığım məqamlar Avratlantik məkana inteqrasiya kursunu uğurla həyata keçirən, transmilli enerji və kommunikasiya layihələrinin lokomotivinə çevrilən, demokratikləşmə yolunda atdığı ardıcıl addımlarla Cənubi Qafqazın ən nüfuzlu ölkəsi kimi tanınan respublikamızın bütün sahələrdə dinamik inkişaf etdiyini bir daha təsdiqləyir.

Ülviyyə VAHİDQIZI, “Xalq qəzeti”

Məqalə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun 31 dekabr – Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibətilə keçirdiyi müsabiqəyə təqdim edilir.